

Témy doktorandského štúdia pre akademický rok 2025/2026

študijný odbor: **vedy o umení a kultúre**

študijný program: **dejiny a teória výtvarného umenia a architektúry**

DTUAd.14 – denná forma štúdia

DTUAde.14 – externá forma štúdia

Myslenie veci, myslenie jednoduchosti

školiťel': doc. Mgr. Ladislav Tkáčik, PhD.

forma štúdia: denná a externá

Práca by mala preveriť možnosť, či jednoduché a krásne predmety každodennej spotreby nie sú tou najsýtejšou a najpôvodnejšou podobou estetického zjavu. Pôdorys výskumnej témy určujú možnosti estetického vnímania jednoduchého predmetu každodennej spotreby štandardne popisovaného ako dielo úžitkového umenia. Predmetom výskumu by malo byť vnímanie používaním ako podoba estetickéj skúsenosti; vnímanie jednoduchého predmetu, nie teda jednoduché myslenie, ktorému zodpovedajú špecificky chudobné hermeneutické možnosti, ktoré neraz sklamáujú očakávania. Je to však skutočne tak? Latinský termín „simplex“ znamená nezložený, jednorodý, prípadne zložený nenásobne, tak, že zložené časti utvorili jednotu, ktorou pôvodné časti prekročili a ujednotili spôsobom, ktorý spätne vylučuje možnosť rozloženia. Práca by mala preveriť možnosť, či jednoduché a krásne predmety každodennej spotreby nie sú tou najsýtejšou a najpôvodnejšou podobou estetického zjavu a teda, či vlastne práve ony nejakú nezakladajú samotnú možnosť vnemu komplexných umeleckých diel vyžadujúcich na rozdiel od „jednoduchých vecí“ rôznorodé interpretačné stratégie.

Udalostná hermeneutika a dielo umenia

školiťel': doc. Mgr. Ladislav Tkáčik, PhD.

forma štúdia: denná a externá

Cieľom je overiť možnosti adekvátnosti udalostnej hermeneutiky pre myslenie umeleckého diela. Pôdorys výskumnej témy určuje súčasné premýšľanie o udalosti, o udalostnosti v súčasnej filozofii, osobitne v myslení fenomenologickej povahy 20. a 21. storočia. Rovnako odkazuje na tzv. divoké myslenie, ktoré podľa Lévi-Straussa prežíva práve v umení a jeho osobitosť spočíva v úsilí o ujednotenie protikladného a protirečivého. Predmetom výskumu bude estetický postoj ako postoj udalostný, postoj, nepravidelný, nestály, nedobrovoľný, krehký, melancholický, singulárny a nekauzálny. Výskum by mal overiť možnosti adekvátnosti udalostnej hermeneutiky pre myslenie umeleckého diela, teda ukázať, či umelecké dielo ako udalosť utvára/otvára špecifické interpretačné možnosti a či ich je možné spätne rekonštruovať, a ak áno, tak za akú cenu. Snáď za cenu znehybnenia, umŕtvenia myslenia a znecitlivenia?

Vývoj keramiky na Slovensku od 2. svetovej vojny

školiteľ: prof. PhDr. Zdenko Kolesár, PhD.

forma štúdia: externá

Dizertačná práca sa môže zamerať na celé spomenuté obdobie, alebo jeho časť. Môže analyzovať dizajn keramiky pre sériovú výrobu, ale aj presahy mimo túto sféru.

Konceptuálne umenie a umelecká pedagogika

školiteľ: doc. Mgr. Daniel Grúň, PhD.

forma štúdia: denná

Jedným z dnešných odkazov konceptuálneho umenia je, že podnietilo nové spôsoby a metódy učenia umenia, a to paralelne v rôznych častiach sveta. Výskum sa zameriava na prieniky konceptualizmu a pedagogiky v kontexte nových výziev a rolí umeleckého vzdelávania. Zameriava sa na interpretáciu a analýzu umeleckého vzdelávania smerom k viac horizontálnym, environmentálne citlivým, dekolonizovaným a inkluzívnejším formám výučby. Dizertačná práca sa môže venovať tiež umeleckým osobnostiam, školám, metodikám a alternatívam s dôrazom na miestne východiská a súčasnú umeleckú prax v medzinárodných súvislostiach.

Kritické teórie kurátorstva / dejiny výstav v slovenskom výtvarnom umení

školiteľ: doc. Mgr. Daniel Grúň, PhD.

forma štúdia: denná

Východiskom výskumu je reflexia výstavného priestoru a umeleckej prevádzky z pohľadu kritickej teórie. Téma sa zameriava na dva hlavné aspekty: 1) na inštitucionálnu topografiu súčasného umenia a jej kritickú reflexiu, 2) na dosiaľ nedostatočne spracované dejiny výstav v slovenskom výtvarnom umení. Téma môže vyústiť do prípadovej štúdie, môže sa zamerať na vybrané problémy súčasného kurátorstva, bienálne prehliadky súčasného umenia, prelomové výstavy, architektúru výstav, dejiny inštitucionálnej prevádzky a dejiny výstav v 20. storočí. Cieľom a zameraním tejto témy je reflexia kurátorských koncepcií a ich revízia z pohľadu súčasných teórií.

“Sochársky paradox”. Teoretické prístupy a interpretácie súčasného sochárstva

školiťel: doc. Mgr. Daniel Grúň, PhD.

forma štúdia: externá

Výskum sa zameriava na skúmanie teoretických koncepcií, ktoré nanovo otvárajú čítanie sochárskej disciplíny. Sústreďuje sa na prehodnotenie európskej tradície siahajúcej k antike z pohľadu zmien, ktoré priniesol vývoj v umení druhej polovice 20. storočia a na začiatku 21. storočia. Východiskom je analýza kľúčových textov o sochárstve a kritické čítanie sochy v nasledovných teoretických rámcoch: znak a kontext, telesnosť a priestorová percepcia, imaginácia materiálov, pamäť hmoty, procesualnosť, (anti)monumentalita a prehodnotenie spoločenskej roly sochárstva. Cieľom témy je špecifické zameranie na strednú a východnú Európu, sochárske dedičstvo éry reálneho socializmu a pozícia sochárstva v ére digitálnych dát. Môže smerovať k napísaniu vybraných štúdií k dejinám slovenského sochárstva v 20. storočí alebo ku kritickej interpretácii vybraných diel.

Architektúra obrazu obraz v architektúre

školiťel: prof. PhDr. Marián Zervan, PhD.

konzultant: prof. Ing. arch. Monika Mitášová, PhD.

forma štúdia: denná a externá

Téma nadväzuje na súčasné diskusie o povahe architektonického navrhovania. Mala by prispieť k objasneniu dvoch vzájomne prepojených problémov:

1 Akú povahu má obrazovosť (náznaky obrazu v samej nepredmetnej, procesualnej skutočnosti) a obraznosť (formy rozvíjania obrazovosti v architektonickej tvorbe) a ako by mohla architektúra skúmať podoby vlastnej obraznosti, ako a či je vôbec obraz v architektúre zastúpený a aké prostriedky a možnosti výskumu má architektúra pri skúmaní usporiadaní špecifickosti architektonického obrazu.

2 Aké formy zobrazenia architektúra používa pri stvárňovaní zadaní a architektonických úloh, ako tieto formy zobrazenia súvisia s kultúrnou situáciou a pokúšajú sa ju spoluutvárať, či a ako využívajú už existujúce formy zobrazení jednotlivé prúdy a tendencie v architektúre, či a ako sa objavujú nové formy zobrazovania ako odpoveď na samu obraznosť architektúry.
